

Juelsminde - Strandhuse

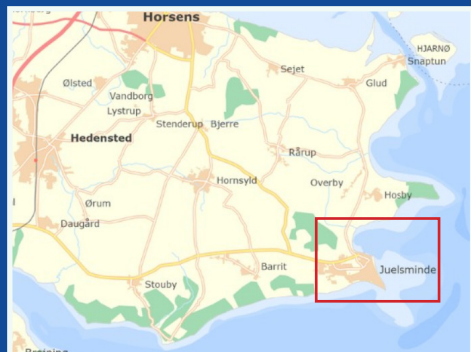
Kysthistorier - kysten rundt om Bjerre Herred nr. 4

Kysthistorie-serien omfatter 7 vandretursfoldere med mere end 200 "historiske steder", der er værd at besøge.

På vandreture langs kysten rundt om Bjerre Herred kan man få fine naturoplevelser og finde spændende spor fra fortiden.

Kysten rundt om Bjerre Herred rummer et hav af spændende historier og en betagende natur, der spejler sig i bølgen blå.

Så tag vandreskoene på og gå en tur i historien med udsigt til frisk luft, bølgeskulp og skønne naturoplevelser.

I bogen "Kysthistorier - til fods langs kysten rundt om Bjerre Herred" fortælles videre om stedernes historier, natur og herligheder. Her er flere lokale beretninger om bl.a. landskabet, folk, skovene og dyrelivet.

Man kan hente folderne med alle kysthistorierne ved at scanne QR-koden eller ved at gå ind på

gludmuseum.dk/kysthistorier

Klaking sogn

Strandengene langs den yderste kyst mod syd-øst i Bjerre Herred hørte til gårdene i Klaking. Længst ude hævede Bjørnsknude sig op med skov og høje skrænter mod havet. Her kunne bønderne sende deres svin ud i gode oldenår, når der var rigelig med bog og agern.

Strandhuse

Det lille fiskerleje Klaking Strandhuse på den lave sandtange ud mod Bjørnsknude har ligget der i århundreder. 7-8 små fiskerhuse husede familierne, der forsynede bønderne og godsejeren på Palsgaard med fisk. Var fangsten god måtte de sejle helt til Horsens, Vejle eller Bogense med overskuddet.

Juels-Minde Kro

Før banen og havnen var der kun fugtige strandenge, hvor byen ligger nu. Men lidt oppe bagved - ved Odelsbjerg - lå den gamle færgegård. Den var bygget i 1813, da godset Palsgaards ejer, Niels Juel Redtz, havde fået kongelig bevilling på en færgeforbindelse fra Klaking Strand til Bogense.

Der skulle være gæstgiveri for de rejsende og det blev til Juels-Minde Kro. Kroen var opkaldt efter Niels Juel Redtz og gav navn til den nye by. Senere blev kroen kendt som Færgegården. I 1966 købte HK Færgegården og drev stedet som kursuscenter til 2002 under navnet HK-Skolen. I dag er der igen hotel, siden 2015 med navnet Hotel Juelsminde Strand.

En ung by

Juelsminde er en ung by, der er opstået omkring jernbanen og havnen. Juelsmindebanen fik sin endestation her nede i strandkanten i 1884 og 12 år senere blev der anlagt en havn. Jernbanens skinner gik helt ud på Stormolen, så varerne kunne læsses direkte fra toget over på skibene eller den anden vej.

Fiskerby

Man havde egentlig tænkt, at Juelsminde Havn skulle være en godshavn, men det blev fiskerne der rykkede ind. De kom fra Strandhuse og de andre små fiskerhuse, der lå spredt rundt langs kysten ved bl.a Kirkholm og Daugård Strand.

Fiskerne oprettede deres egen eksportforening. De kunne nu læsse deres sildefangst i kasser og sende dem til det store tyske marked. Det sikrede afsætning og gode priser - en helt ny situation for egnens fiskere.

Bjørnsknudejoller

Fiskerne skulle bruge velsejlende og solide joller. Det kunne bådebygger N.H. Nielsen og sønner i Strandhuse klare. De smukke Bjørnsknudejoller blev efterspurgt kysten rundt.

Badegæster

Juelsmindebanen havde forbindelse til Horsens og snart begyndte badeglade horsensianere at tage toget til stranden, når vejret var til det. Om søndagen blev børnene på Færgegården sendt op på Odelsbjerg for at se, hvor mange der var med toget. Så vidste de nogenlunde hvor travlt de fik med smørrebrød og kaffe.

Bugten

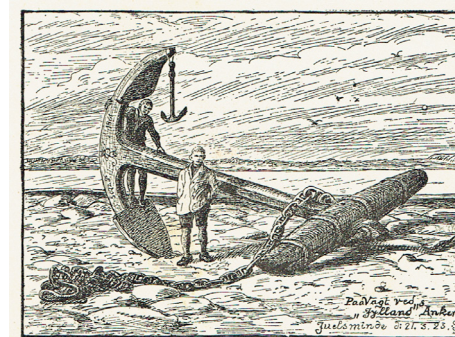
Badegæsterne skulle til Sandbjerg Vig - eller Bugten som den kaldes. Sandbjerg var en stor bakke - et bjerg af sand - der lå nedenfor Færgegården. Bjerget blev gravet væk, da man anlagde Vejlevej i 1940'erne.

Kysthospitalet

Omkring år 1900 var man begyndt at behandle lungetuberkulose med bla. frisk luft og sol og man fandt, at sydstranden ved Juelsminde var det rette sted for et sanatorium. Kysthospitalet blev snart byens største arbejdsplads. Med masser af turister, gode priser på fisk og Kysthospitalets mange patienter og ansatte kom der gang i den unge by. Handlen blomstrede og håndværkere og servicefag fulgte.

Fregatten Jylland

Juelsminde blev for alvor kendt, da Palsgaards ejer, Einar Viggo Schou, reddede Fregatten Jylland fra at blive hugget op. Fregatten lå for anker i Bugten i årene 1912-25 og tusindvis af turister kom til byen for at se det smukke skib.

Ankeret

Under den strenge isvinter i 1922 frøs fregatten fast i isen og da en vestenstorm tvang isen ud af Bugten, fulgte fregatten med. Ankerkæderne sprang og de store ankre blev liggende på havbunden. Fregatten fortsatte mod Endelave, hvor skibet gik på grund. Det ene anker blev fisket op og ligger i dag på Stormolen som byens vartegn. Det andet anker leder man stadig efter.

Havnefest

På den lave strandeng nedenfor Færgegården mødtes man i gamle dage hvert år til marked. Sandbjerg Marked var kendt viden om og trak folk til fra nær og fjern. I dag er markedet blevet til Juelsminde Havnefest - altid i uge 28.

JKL - den lige linje

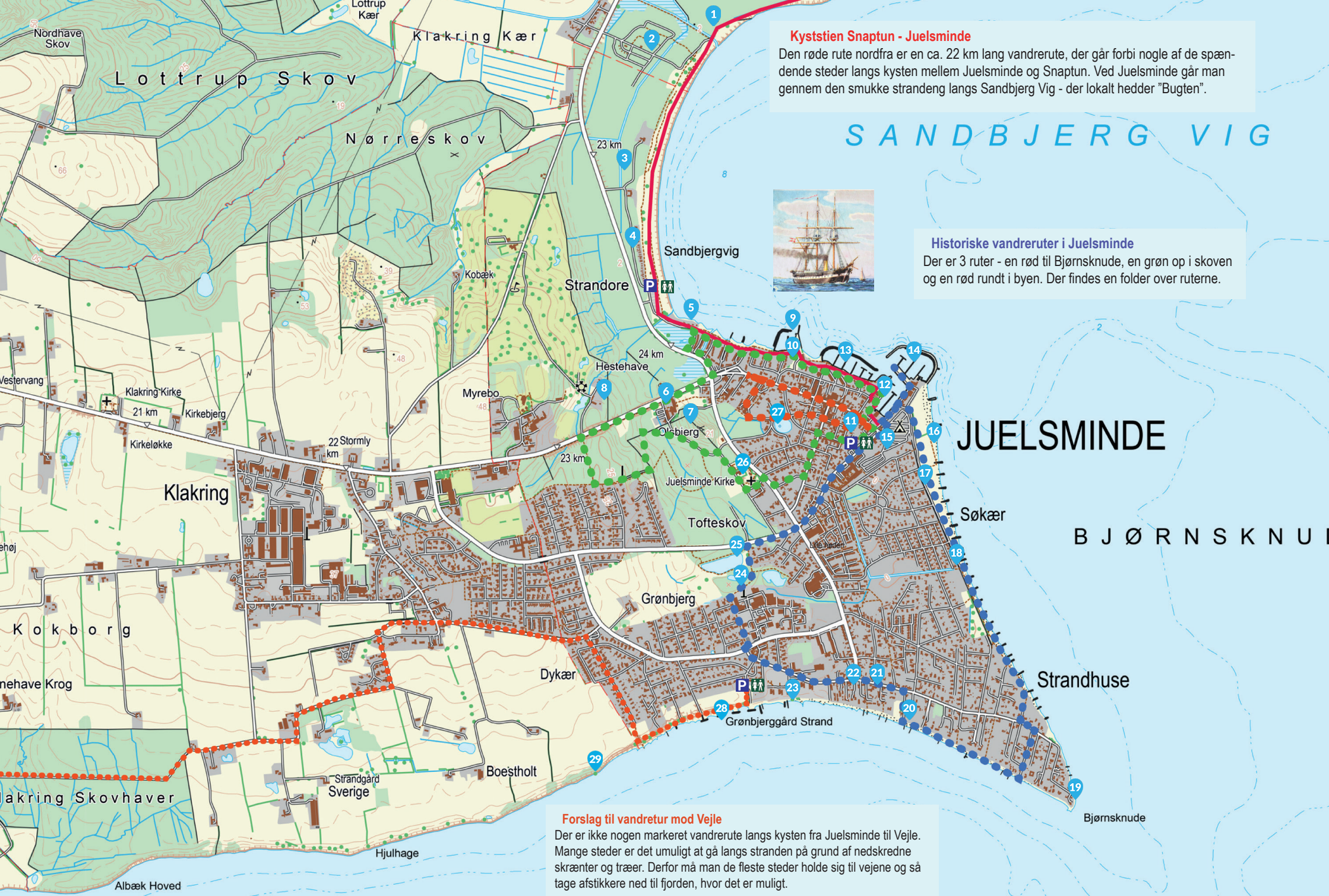
I 1962 lagde Julle til kaj i Juelsminde, som den første færge på ruten Juelsminde-Kalundborg. Julle blev fulgt af Kalle, Lasse og Mille og færgerne havde deres storhedstid i 1960'erne og 70'erne. Ruten blev nedlagt i 1996.

Svanedammen

For at gøre det muligt at bygge på den lave, fugtige strandeng skulle området drænes. Man gravede det centrale område ud til en sø og hævede det omliggende terræn med sand fra søbunden og bakkerne i skoven.

Rundt om Svanedammen blev der opført arkitekttegnede villaer og kvarteret er blevet et skoleeksempel på, hvad en dygtig byplanlægning kan tilføre også mindre byer.

Kyststien Snaptun - Juelsminde
 Den røde rute nordfra er en ca. 22 km lang vandrerute, der går forbi nogle af de spændende steder langs kysten mellem Juelsminde og Snaptun. Ved Juelsminde går man gennem den smukke strandeng langs Sandbjerg Vig - der lokalt hedder "Bugten".

Historiske vandreruter i Juelsminde
 Der er 3 ruter - en rød til Bjørnsknude, en grøn op i skoven og en rød rundt i byen. Der findes en folder over ruterne.

Forslag til vandretur mod Vejle
 Der er ikke nogen markeret vandrerute langs kysten fra Juelsminde til Vejle. Mange steder er det umuligt at gå langs stranden på grund af nedskredne skrænter og træer. Derfor må man de fleste steder holde sig til vejene og så tage afstikkere ned til fjorden, hvor det er muligt.

1 Slusen Hvis vandet står højere i havet end inde i kærerne klapper slusens låger i, så saltvandet ikke løber ind.

2 Campingplads Den hyggelige campingplads ligger godt gemt bag træerne. Det er en udpræget fastligger plads, men der udlejes hytter.

3 Feriekolonier FDF og DUI har haft feriekolonier i Bugten i mere end 100 år.

4 Badehuse De lå først nede ved stranden, men i 1930'erne blev de flyttet op i skovkanten. De er nu blevet sikret mod oversvømmelse med et dige hele vejen rundt.

5 Færgestedet Her hoppede folk i land, når de kom med færgen fra Bogense og her nedenfor Færggården mødtes godtfolk fra nær og fjern hvert år til Sandbjerg Marked.

6 Færggården Bygget i 1913 som gæstgiversted for færgeruten Klakring Strand - Bogense. Stedet hed først Juels-Minde Kro, senere Færggården og nu Juelsminde Strand Hotel.

Foran hotellet ligger den store Juelsminde Naturlegepark og skaterpark.

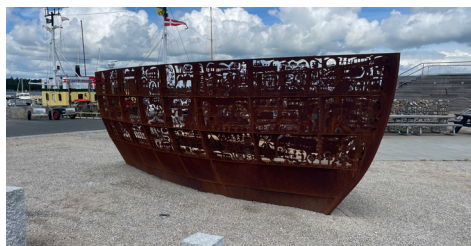
7 Odelsbjerg På toppen af bjerget lå engang i Middelalderen et voldsted- godt beskyttet af hav og vådområde hele vejen rundt. Ved siden af lå Sandbjerg, der blev gravet væk, da Vejlevej blev anlagt i 1940'erne.

8 Hellebjerg Mølle Kendes tilbage fra 1500-tallet. Det var en dobbeltmølle med et møllehjul lige ved gården og et længere nede i skoven.

9 Færghavn JKL - den lige linje - med færgerne Julie, Kalle, Lasse og Mille i 1960-1970'erne, der nåede op på en daglig kapacitet på 3.500 biler og 27.000 passagerer.

10 Liniepavillonen Restauranten står der stadig som et minde om "den lige linje".

Her står også skulpturen "Skibet" - ladet med 152 Juelsminde historier.

11 Juelsmindebanen Toget kom fra Horsens og kørte ned på den øde strandeng første gang i 1884. Her byggede man funktionærboliger, station, værksted og remise. Det blev starten på Juelsminde by. Banen blev nedlagt i 1957.

12 Juelsminde Havn 12 år efter Juelsmindebanen anlagde man havnen i 1896 og byens udvikling tog for alvor fart.

13 Juelsminde Marina blev anlagt ud for andelsboligerne i 1991/92.

14 Østhavnen blev indviet i 2011.

Sandbjerg Marina Havnen overtog den gamle færghavn (9) fra kommunen i 2017.

Juelsminde havn, der har 500 bådpladser besøges årligt af 10.000 gæstesejlerede, blev kåret som årets havn i 2022.

15 Juelsminde Strand Camping Et oplagt pitstop på den lange vandretur med en central beliggenhed ved by, havn og strand. Her udlejes også hytter og der er indrettet vandrerhjem i Juelsmindebanens gamle remise.

16 Storstranden Den offentlige strand tæt ved havnen er populær. Her afholdes også den årlige Juelsminde Havnefest.

17 Diget I november 1945 sendte en storm fra øst havet ind over området til Strandhusevej og ind i Juelsminde by. Derfor gik man i gang med at bygge et dige fra Juelsminde ud mod Bjørnsknude. Det stod færdigt i 1947. Badehusene ved stranden rykkede op bag diget, hvor den fugtige strandeng snart blev forvandlet til et stort sommerhusområde.

18 Pumpestationen Bag diget blev der gravet kanaler hen til pumpestationen, der løfter vandet ca. 1 meter op og ud i havet.

19 Knudegården Gården lå helt for sig selv ved Bjørnsknude med god græsning til køerne på strandengene og ålegårde ud fra kysten. Jorden blev solgt fra til sommerhuse i 1936.

19 Bjørnsknude Her voksede engang skov på en ø eller halvø, der strakte sig langt ud i Kattegat. Med tiden åd havet sig ind på "Knuden" og det nedbrudte materiale blev skyllet ind og aflejret i Sandbjerg Vig. Omkring 1960 begyndte sommerhusejerne selv at kystsikre området.

20 Sommerhuse Det første sommerhus blev bygget her i 1910 og flere kom til - bygget især af velhavende folk fra Horsens og Vejle. Sommerhusbyggeriet tog fart fra 1960'erne.

21 Bådebygger Nielsen Det lille bådebyggeri på Bjørnsknudevej 10 fremstillede pramme og joller af bedste kvalitet. Jollerne blev kendt for deres gode sejlegenskaber.

22 Strandhuse Fiskerlejet blev forvandlet til en lille landsby med butikker og håndværkere, da Kysthospitalet kom til i 1902.

23 Kysthospitalet I dag ligger Solsidens lejligheder, hvor hospitalet lå. Den store funktionærbolig og overlægeboligen findes stadig.

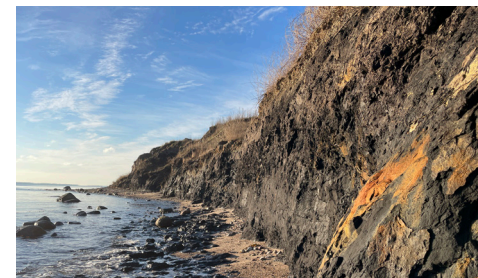
24 Rest af banen Stien bag Teglværkssøen går på en dæmning, der blev anlagt til Juelsmindebanen i sin tid.

25 Teglværkssøer Her lå Juelsminde Teglværk, der bl.a. udnyttede den meget fine ler til specialproduktet "JUMI-ler", der blev solgt til støberier. Teglværket havde sit eget sidespor til Juelsmindebanen, så der var let adgang til transport via bane og havn,

26 Juelsminde Kirke Den unge by fik sin egen kirke, da godsejer Schou, Palsgaard, i 1913 forærede byen kirken med præstebolig og kirkegård.

27 Svanedammen og Kuranstalten Tæt ved Svanedammen opførte man i 1897 et badehotel. Hotellet blev senere til Kuranstalten, hvor man kunne komme på kurophold og blive styrket med bl.a. medicinske bade, kulbuelys og lyskasser med varme, infrarøde pærer.

28 Sønderstrand Også kaldet Grønbjerggaard strand. Her er p-plads og nedenfor den høje kystskrænt har en række hofder sørget for at der er blevet en god badestrand.

29 Dykjær kystskrænter Strækningen fra Dykjær til Albæk Hoved er en unik geologisk lokalitet. Her findes aflejringer fra dengang landet var dækket af et stort hav for ca. 50 mio. år siden. Stranden er spærret nedenfor Boestholt, så man må tilbage og op på vejen til Klakring Skovhaver og ned til Albæk Hoved.

Juelsminde Havnemuseum

Museet er indrettet i den gamle havnesmedje og har i løbet af få år skabt en spændende samling, der fortæller historier fra havnebyen. Der er modeller af Juelsminde Station og Havn, som den unge by voksede op omkring. Det hyggelige museum beretter om fiskerne, der fik stor betydning for byen, om fregatten Jylland, der lå opankret i Bugten fra 1812-25 og om færgeruten JKL - "den lige linje" fra Juelsminde til Kalundborg. Og i en skibssimulator kan man selv prøve at stå bag rattet i al slags vejr.

Misser-huset

På Glud Museum kan man komme ind i et af de små fiskerhuse fra Strandhuse. Selvom huset er ca. 300 år gammelt, er alt tømmeret originalt og med fine bygningsmæssige detaljer, der er usædvanlige for et "husmandshjem" fra den tid. Huset er indrettet, så man får et indtryk af datidens levevilkår for Misser-familien, der boede i huset til det blev brudt ned og genopbygget på museet for ca. 100 år siden.

Pas på naturen - på turen

På turen rundt hvor land og hav mødes er naturens kræfter tydelige. Er det lavvandet kan man gå langs stranden på lange stræk, men flere steder er der spærret af jord, sten eller træer, der er væltet ned af skrænterne og ligger på stranden og ud i vandet. Her må man søge ind i landet og finde en vej udenom spærringen. I den forbindelse er det vigtigt at huske på "færdselsreglerne" derude:

Man må bevæge sig til fods:

- på offentlige arealer
- på private arealer på anlagte veje og stier
- på udyrkede arealer, der ikke er indhegnet
- på stranden
- på offentlige arealer er der adgang året rundt
- på private arealer er der kun adgang fra kl. 6 til solnedgang

På stranden må man ikke opholde sig nærmere end 50 m fra beboelse og på andre arealer ikke nærmere end 150 m fra beboelser. Husk som gæst at respektere disse afstande og udvis respekt for privatlivet for de mennesker, som bor i området.

Folderen er udarbejdet som en del af projekt "Kysthistorier" under Glud Museum med støtte fra Nordea-fonden, Hedensted Kommunes fælles landdistriktsråd, Friluftsrådet og Glud Museum.

**NORDEA
FONDEN**
Vi støtter gode liv

**HEDENSTED
KOMMUNE**

Friluftsrådet

